

domoljubov, ki so se javno borili za zedinjenje Hrvaške z Dalmacijo. Zato se je dal voliti l. 1848. v državni zbor in l. 1861. v hrvaški sabor.

Nova zvezda. Dn 21. februarja so zvezdoslovci opazili na nebu naenkrat novo zvezdo. Prikazala se je v ozvezdju Perzeja in jo je bilo videti zvečer skoraj navpično nad nami. Kdor ima kak zvezdni atlant, naj si jo misli skoraj natančno v sredi trikota, katerega tvorijo zvezde Algol (β), α in ϵ . Nova zvezda se je zasvetila spočetka v svetlobi zvezd prve vrste, a je začela takoj pojemati. Ko pišemo te vrstice, je njena svetloba nekako med drugo in tretjo vrsto.

Zgodovina nam poroča o več enakih pojavih. Najznamenitejša je bila takozvana Tychonova zvezda v Kasiopėj, katero je prvič opazil zvezdoznanec Tycho de Brache 11. novembra l. 1572. Zvezda je v kratkem času zasvetila tako močno, da je nadkrižila vse druge nepremičnice in dosegla celó svetlost Venere. Toda že za mesec dni je jela svetloba polagoma pojemati in po 17 mesecih je postala za prosto oko zopet nevidna. — V novejšem času se je prikazala enaka zvezda v Kroni. Zelo majhna zvezdica 9—10. vrste, torej le za močne teleskope vidna, je v prvi polovici meseca majnika l. 1866. naenkrat zažarela v svetlosti zvezd druge vrste, potem pa kmalu tako opešala, da so jo od 20. maja dalje mogli opazovati le še z daljnogledom.

To zvezdo so učenjaki s spektroskopom natančno preiskavali. Šar je kazal svetle črte žarečega vodenca. Zvezdoznanci so iz tega sklepali, da se je na zvezdi izločila velika množina vodenca, ki se je užgal in druge snovi na zvezdi unel. Ta požar na zvezdi pa ni dolgo trajal; zato je tudi zvezda postala kmalu zopet nevidna.

Zanimivo je vprašanje, kaj provzročuje pri nebesnih svetovih one velikanske ognjene erupcije, vsled katerih nam postajajo nanovo vidni. Zvezdoznanci odgovarjajo na razne načine.

O zvezdah nepremičnicah se navadno misli, da so popolnoma stalne. To pa ni resnično. Vse takozvane nepremičnice našega ozvezdja se premikajo v svetovnem prostoru, tekó po odkazanih potih in se sučejo najbrže okrog skupnega težišča. Zaradi silne razdalje seveda s prostim očesom tega premikanja ne moremo opaziti, toda zvezdoslovci so s svojimi občutljivimi instrumenti zasledili tudi to premikanje in je dokazali v večji ali manjši meri skoraj pri vseh zvezdah. V svetovnem prostoru se pa ne nahajajo samo zvezde, temuč tudi neizmerne množine raznih snovi, katere imajo obliko večjih ali manjših meglic, in o katerih se misli, da se polagoma zgoščujejo v prave zvezde. Mogoče je tedaj, da zvezda na svojem potu zaide v tako meglo, katera sestoji iz velike množine plinov, ki se ob zvezdi vnamajo in provzročijo silen požar. To je eno mnenje učnjakov. — Drugi pa menijo, da lahko nastane veli-

kanska erupcija na zvezdi sami. Razni plini se izločijo iz zvezde in se užgó. Nekoliko temu podobne bi bile protuberance na solncu, katere se na obrobju kažejo v podobi silnih plamenov in na osredju solnca v podobi takozvanih bakelj.

Tretji, manj verjetni slučaj bi se utegnil primeriti, ako dve zvezdi trčita skupaj. Da obe telesi pri tako silnem udarcu zažarita, je brezdvomno tudi še tedaj, ako sta obe zvezdi popolnoma brez ognjene vsebine. Toda v tem slučaju bi ogenj ne bil samo na površju, ampak zažarela bi vsa vsebina obeh zvezd, in tak žar bi ne ugasnil v nekoliko dneh ali mesecih, ampak zvezda bi morala svetiti dolgo, zeló dolgo časa, skozi stoletja in še dalje.

Ker nova zvezda v svoji svetlobi že pojema, smemo sklepati, da je ogenj, kateri jo je storil nam vidljiv, nastal vsled raznih plinov, ki so se užgali na površju zvezdinem. Kan. I. S.

Rdeči sneg, katerega smo opazovali pred nekaj dnevi, je padal na mnogih krajih. Celó iz Berolina se je poročalo, da so videli rdečkast sneg, in v južni Italiji in v Siciliji so opazovali v dežnici rdečkast prah. Drobno gled nam kaže v tem prahu majhne, večinoma prozorne, ali vsaj prosojne drobce, kateri se pod polarizatorjem izpreminjajo v kremenčevih barvah. Kolikor se dá brez kemične preiskave sklepati, sestoji rdeči prah iz belkastih in bledorjavkastih kremenčevih drobcev, katerim so primesane razne druge snovi, ponajveč železni oksid, ilovina in druge rudnine. Ta prah je gotovo dvignil vihar iz Sahare. Ako upoštevamo velikanski prostor, čez katerega se je raztezala ta padavina, moramo sklepati, da so bili silni cikloni v Sahari, ki so dvignili velike množine peska in prahu v zrak in zanesli z južnimi vetrovi najmanjše drobce celó do severne Nemčije. Najbrže sta južno vreme, ki je takrat nastopilo, in pa izredna depresija barometra pod normalom (22mm) v tesni zvezi z afriškimi viharji. Kan. I. S.

Japonci in evropska omika. Znano je, da se Japonci vedno bolj približujejo evropski omiki. V vsej državni upravi posnemajo evropske zglede. Zdaj je pa izšel važen ministrski odlok, ki določuje, da se odpravi stara kitajska pisava in da se po šolah začne pisati z latinskimi črkami. Ta važna izprememba bo gotovo dobro vplivala na razvoj japonskega slovstva.

Najdražje kovine. Zlato ni najdražja kovina. Zdaj poznamo 26 kovin, ki so še dražje od zlata. Najdražji bi bil „gallium“, ki se je l. 1875. našel v cinkovi rudi ter je podoben aluminiju z modrobelim sijajem. Kilogram bi stal do 800.000 Kron. Potem pride „vanadium“, katerega kilogram bi stal do 110.000 K. Za njim pridejo „rubidium“, „thoricem“ in „glencinium“, „litium“, „lanthan“ in „calcium“. Zadržani je sicer v vsakem apnu, a silno težko ga je dobiti čistega, in zato je tako dragocen.